

Psalm 90

Een voorbeeld van een psalm.

Mozes in gebed.
Bidden met een
Man Gods.

De Psalmen

Ontstaan

De psalmen worden gerekend bij de Geschriften (Chetubim). Ze zijn de reactie, het antwoord van de gelovigen op de Wet (LEEFregels) en de Profeten. Ze zijn typisch gebruikt in de cultus, de eredienst, waar gelovigen reageren op verkondiging en hun geloof uiten of in het getijden gebed van de biddende gelovige. In het bijbelpanorama kun je zien dat voor het ontstaan van de psalmen een lange streep wordt aangegeven vanaf 960 tot 240: gedurende al die tijd zijn psalmen ontstaan, hebben zij zich ontwikkeld en zijn ze aangepast.

Aanvankelijk zullen zij vanuit de volksmond?- begonnen zijn aan het hof van David, net zoals de wijsheidsliteratuur vooral bij Salomo begonnen zal zijn, ook weer vanuit een bestaand bestand, wellicht Egyptisch van oorsprong. Maar na de val van Jeruzalem zijn er geen koningen meer, dus geen hof. Psalmen die betrekking hadden op het koningschap, richten zich dan niet meer tot de koning maar tot JHWH en/of tot de Messias die beloofd was. Dat is ontwikkeling.

Kortom het is moeilijk het ontstaan van de psalmen historisch te benaderen omdat het 'levend' materiaal is. Reden te meer om hun betekenis te zoeken in het leven.

Joodse lyriek

Er zijn binnen de Joodse liederen.

Gewone liederen

De bedoeling van die verwijzingen is dat je zelf kunt zien hoe ze in de tekst liggen en dat het zingen in de volksaard lag, redelijkerwijs in de hele oosterse volksaard.

ARBEIDSLIED

In Num 21:17-18 (een paar regels die men zingt bij het maken van een bron) "*Toen zong Israël dit lied:*

'Geef water, bron! Zing voor de bron, gedolven door vorsten, gegraven door de groten van het volk, met hun scepter en staf.'"

In Neh 4: 4 (klagend arbeidslied; stakingslied) "*En Juda zei: 'De kracht van de dragers verzwakt, de puinhoop is te groot, en wij zijn niet in staat om de muren weer op te bouwen.'*"

Jes 9: 2 (een oogstlied) en Ps 65 en 67 (danklied om de oogst).

DRINKLIED

Jes 22: 13: "*Maar er heersten warempel vreugde en plezier: er werden runderen gedood en schapen geslacht, vlees werd gegeten en wijn werd gedronken: "Laat ons eten en drinken, want morgen zijn wij dood!"*" en 56: 12 "*Komaan, ik haal wijn, en wij gieten ons vol drank. En morgen gaat het precies zoals vandaag, meer dan genoeg zal er overblijven!"*".

SPOTLIED

Jes 23: 15-16: "*Op die dag raakt Tyrus in vergetelheid, zeventig jaar lang, de levensduur van één koning. Na verloop van die zeventig jaar vergaat het Tyrus als de hoer uit het liedje: "Neem je citer en loop door de stad, vergeten hoer; blijf spelen en zingen zo goed en zo lang als je kunt: misschien wordt er nog eens aan je gedacht!"*"

LIEFDES- EN BRUILOFTSLIED

Psalm 45 en het Hooglied. Het Hooglied heet in het Hebreeuws 'Sjir Hasjirjem', gezang der gezangen, dus het mooiste gezang.

STRIJD- EN OVERWINNINGSLIED

Jozua 10: ; Num 22 - 24; Jes 51: 9-; veelal door vrouwen gezongen na de overwinning of bij terugkeer van de overwinnaars: Ex 15: 20-21; 1 Sam 18: 6-7; Re 5 (Debora, moet je echt eens lezen!).

DODENKLAAGLIED

Het werd door familie en/of door beroepsklaagsters gezongen; het hoorde bij het rouwbeklag. Je vindt die klaagsters vaker op sarcofagen. Waarschijnlijk van David zijn: 2 Sam 1: 19-27 en 3: 33-34. De Klaagliederen zijn typisch algemeen.

Het profetische dodenklaaglied vind je in Ezechiël en bijv. in Amos 5: 1-3. Nahum 3:18- 19 geeft een spottend klaaglied tegen Assyrië.

Hymnische liederen

HYMNE = LOF

De hymne heeft het karakter van een beschrijvende lofzang: waarom JHWH geprezen wordt, nl. om Zijn grote Heerlijkheid (in de natuur te zien) maar ook om Zijn leiding van volken en mensen in hun geschiedenis; daarin openbaart Hij zich eveneens. De beschrijvende lofzang is typisch Joods. Vaak is dit element in andersoortige psalmen verwerkt bijv. in Sionsliederen.

OPBOUW

Deze lofzang heeft een karakteristieke opbouw. Ze ligt typisch in de eredienst. 'Halleluia (Loof toch JHWH)' is haar kenwoord.

Klaag-/boete-/smeeklieder

JEREMIADES

Klaagzangen werden gezongen in noodsituaties maar functioneerden ook in de eredienst in boetevieringen en krijgen dan het karakter van een boetelied.

OPBOUW

Ze hebben een inleiding, een oproep, een noodkreet; dan volgt als hoofddeel de vraag om hulp - eventueel doorspekt met verwensingen en/of goede wensen, waarna argumenten waarom JHWH wel moet helpen - en een be-/gelofte die zal worden ingelost als Zijn hulp geholpen heeft. Het slot is vaker een moed inspreken, vertrouwen uitspreken en alvast danken voor de verhooring. 'Hoelang nog?' en 'Waarom toch?' zijn kenwoorden bv. Psalm 80: "*Aanhoor ons, U die*

Israël weidt, U die Jozef voorgaat als een herder zijn kudde. U die troont op de kerubs, verschijn in uw schitterend licht"
Een vervolg van dat vertrouwen is dat een heel gebed/lied/psalm een vertrouwenslied wordt, bv. psalm 23 ("*Hij laat mij in grazige weiden rusten, Hij voert mij naar vredig water,..* ". Zo ook wordt een hele psalm hoofdzakelijk een boetelied als uitgroei van belofte bv. psalm 51 ("*Wees mij genadig, God die liefde bent; U, grenzenloze barmhartigheid, wis uit wat ik heb misdaan*

Danklied

Dit ligt ook in de cultus, bij het dankoffer. Het is dank na redding uit de nood, die beschreven wordt in een terugblik. Als gemeenschapsgebed komt de lofzang vaker voor als dankbetuiging zodat het danklied meer van de enkeling zal zijn, psalm 30 ("*Ik prijs U hoog, HEER, want U hebt mij uit de put omhooggehaald; geen vijand kan nog om mij lachen.*"

Koningsliederen

Zijn duidelijk betrokken op de koning, (psalm 45 "*Mijn hart wil zingen, trilt van muziek. Dit lied draag ik op aan mijn koning; mijn tong is de pen van een vaardige schrijver.*"

Maar vele hebben het op JHWH als koning en psalmen met Messiaanse inslag na de ballingschap

Sions¹-/Bedevaartslieden²

Als voorbeeld in de Profeten zie Jes 2:
Op het einde der dagen zal het gebeuren,

---

¹ Sionspsalmen: 46, 76, 84, 87.

² Bedevaartpsalmen: 120 - 134.

De psalmen: een voorbeeld
Psalm 90

7

dat de berg van het huis van de HEER gevestigd zal zijn als de hoogste der bergen, verheven boven de heuvels, en alle volken stromen naar hem toe;

en zij zeggen: 'Kom, laat ons optrekken naar de berg van de HEER, naar het huis van Jakobs God: dan zal Hij ons zijn wegen wijzen, en wij zullen zijn paden bewandelen.

Want uit Sion komt de Wet, uit Jeruzalem het woord van de HEER.'

Hij zal recht doen onder de volken, en machtige naties straffen.

Dan smeden zij hun zwaarden om tot ploegscharen

en hun speerpunten tot sikkels. Geen volk heft het zwaard meer tegen een anderen oorlog leren ze niet meer.

Huis^o van Jakob, kom,

laat ons wandelen in het licht van de HEER. het optrekken naar Jeruzalem, waar de Wet te vinden is en vrede en heerlijkheid.

De Jood ging driemaal per jaar naar Jeruzalem: met Pasen,

het Wekenfeest (Pinksteren) en het Loofhuttenfeest. Stel je maar eens voor hoe men zich na een lange tocht voelde als De Sion in zicht kwam en tegemoetkomers hem/haar welkom toeriep:

'Gezegend (al)wie komt met de Naam van JHWH'

Wijsheidsliederen en Zegelieder

Voorbeelden zijn Ps 1,

Mozes is de man van het brandende braambos. De man die naam van JHWH leerde kennen. De man Gods zoals de bijbel hem kent. Hij bevrijdde zijn volk, was hen een zegen en wilde dat zijn volk JHWH 'groot maakte', zegende ieder op hun manier. Daarom bracht hij hen de tora 'ten leven'.

De psalmen: een voorbeeld
Psalm 90

8

Voor hem was JHWH de Bevrijder die met hen meeging, aan hun kant stond.

Psalm 90

1 Een gebed van Mozes, den man Gods. HEERE! Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht.

2 Eer de bergen geboren waren, en Gij de aarde en de wereld voortgebracht hadt, ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God.

3 Gij doet den mens wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder, gij mensenkinderen!

4 Want duizend jaren zijn in Uw ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, en als een nachtwaak.

5 Gij overstroomt hen; zij zijn gelijk een slaap; in den morgenstond zijn zij gelijk het gras, dat verandert;

6 In den morgenstond bloeit het, en het verandert; des avonds wordt het afgesneden, en het verdort.

7 Want wij vergaan door Uw toorn; en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt.

8 Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns.

9 Want al onze dagen gaan henen door Uw verbolgenheid; wij brengen onze jaren door als een gedachte.

10 Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, of, zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen.

11 Wie kent de sterkte Uws toorns, en Uw verbolgenheid, naardat Gij te vrezén zijt?

12 Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen.

13 Keer weder, HEERE! tot hoe lange? en het berouwe U over Uw knechten.

14 Verzadig ons in den morgenstond met Uw goedertierenheid, zo zullen wij juichen, en verblijd zijn in al onze dagen.

15 Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben.

16 Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen.

De psalmen: een voorbeeld

Psalm 90

9

17 En de liefelijkheid des HEEREN, onzes Gods; zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat.

Willebrord vertaling

- ¹ Een smeekgebed, op naam van Mozes, de man van God.
U bent ons toevluchtsoord geweest, o Heer, van generatie op generatie.
- ² Nog voor de bergen waren geboren, voor wereld en aarde waren gebaar, bent U God, van eeuwig tot eeuwig.
- ³ Maar de mens voert U terug tot stof en zegt: 'Keer terug, mensankind.'
- ⁴ En in uw ogen zijn duizend jaren als de dag van gisteren, voorbij, als een wake in de nacht, voorbij.
- ⁵ U maait hen weg in de slaap, als gras: in de ochtend nog welig,
⁶ in de ochtend nog welig en fris, en 's avonds verwelkt en verdord.
- ⁷ Zo vallen wij onder uw kwaadheid, verstijfd van schrik bij uw toorn.
- ⁸ U houdt voor ogen wat wij misdoen, onze diepste geheimen voor het licht van uw aanschijn;
- ⁹ zo verstrijken onze dagen onder uw toorn, wij voltooiën onze jaren in een zucht.
- ¹⁰ Zeventig jaar kan ons leven tellen, tachtig misschien als wij krachtig zijn; het grootste deel is zorgen en verdriet; de jaren vliegen voorbij en wij met hen.
- ¹¹ Wie kent de kracht van uw boosheid? Wie heeft werkelijk ontzag voor uw toorn?
- ¹² Leer ons om de vluchtigheid te zien van ons leven, laat die wijsheid^o doordringen tot ons hart.
- ¹³ Keer om, o HEER, waar wacht U nog op? Heb medelijden met uw dienaren.
- ¹⁴ Schenk^o in de ochtend uw rijkdom aan liefde en wij zingen van vreugde, elke dag opnieuw.
- ¹⁵ Geef ons evenveel dagen van vreugde als de dagen dat U ons met droefheid bedeede, en de jaren van ellende die wij doorstonden.
- ¹⁶ Laat uw dienaren zien wat U voor hen doet, toon uw pracht aan hun kinderen.

De psalmen: een voorbeeld

10

Psalm 90

- ¹⁷ Heer onze God, toon ons uw liefde: laat slagen waaraan onze handen beginnen, laat slagen waaraan onze handen beginnen.

Situering

VOORAF

Deze psalm staat op kop van het vierde boek van het Psalterium (90-106). Hij leidt tevens een reeks in van tien psalmen (91-100) waarin **het koningschap van de HEER centraal staat**. Dit vierde boek wordt dan ook in de joodse traditie beschouwd als het boek van het koningschap.

"God is toch goed", zei Ps 73 op kop van het derde boek. Maar de laatste woorden van de biddende stem in Ps 89 waren een en al vertwijfeling, diepe ellende (89, 47-52: "*Hoe lang nog, HEER? Blijft U verborgen? Blijft uw woede gloeien als een vuur? Bedenk toch hoe kortstondig ik leef: waarvoor hebt U eigenlijk de mensen geschapen? Wie kan er leven en aan de dood ontsnappen? Wie kan er aan de greep van het dodenrijk ontkomen? Waar blijft, o Heer, uw vroegere liefde? De eed in trouw aan David gezworen? Gedenk, o Heer, de schande van uw dienaren, hoe veel ik lijd van zo veel volken, hoe uw vijanden spotten, HEER, spotten met uw gezalfde waar hij ook gaat*". Geprezen zij de HEER, geprezen voor eeuwig. Amen. Amen.).

BETROUWEN

Ps 90 start met de belijdenis: 'Gij, Heer, zijt steeds onze toevlucht geweest, voor ieder geslacht opnieuw!' Tegelijk

mediteert onze psalm zoals geen ander **op de tijd**: wel meer dan twintig uitdrukkingen zinspelen op de tijdsbeleving! Er is vooral het contrast tussen de tijdelijkheid en vergankelijkheid

van het menselijke bestaan en de eeuwigheid bij God. Omwille van v. 14 is deze psalm traditioneel een **morgengebed**: 'Schenk ons in de ochtend volop uw zegen'. Zo is hij een antwoord op de nacht en een inzet bij het 'opstaan'.

VERTOLKER

Vele psalmen komen van Koning David. David was Koning. De Israëlieten beseffen dat hun

koning ook een mens was. Ze hadden erom gevraagd een koning te hebben – in levende lijve, zoals de andere volkeren hier op aarde.

Uiteindelijk was dat niet zo'n best idee. Al heeft hij in zijn lyrische ontboezemingen hen toch duidelijk gemaakt dat de Hemelse Koning: een herder is voor zijn volk. De boetepsalmen van David zijn voorbeeldig en bekend.

Psalm 90 echter is is toegeschreven aan 'Mozes, de man Gods'. Dit is uniek, binnen het hele psalterium. Aangezien de tien volgende psalmen geen naam van een auteur krijgen, hebben sommige rabbijnen de hele reeks tot en met Ps 100 aan dezelfde Mozes toegeschreven. Waarom juist die psalm aan Mozes toeschrijven? De oude joodse en de

vroegchristelijke traditie nemen de tekst gewoon zoals het er staat. Mozes bidt, zonder meer. Ze herinneren zich zijn vroeger bidden, met name in Deuteronomium 33 wanneer hij, 'de man Gods', de Israëlieten zegent. Een voor een de JHWH's bijstand toezegt tot JHWH's eer.

INVALSHOEK

Het is onder de invalshoek van de geschiedenis van God-met-ons dat we die psalm moeten lezen. Wij vinden er het 'oude'/'eerste verbond leven en het 'nieuwe'/'het tweede verbond leven, het sterfelijke en het ware leven, de jaren die van geen tel zijn, en de jaren van volheid, de kastijding van de eerste mens en het koningschap van de tweede'. In de titel staat 'gebed' en niet zo maar 'psalm'. Weinige psalmen hebben in hun titel 'gebed'³.

GENRE

'Gebed' staat hier voor het aangeven van het genre: zo iets als een technische term om individuele/persoonlijke klaagpsalmen aan te duiden⁴. De rabbijnse traditie zoekt verder in de hele bijbel wie er nog 'bidt'.

Enkel vier namen blijven over: behalve Mozes en David, Jeremia⁵ en Habakuk⁶.

BE-KEREN, TERUGKEREN

'Gij zegt: Keer terug!' Hier klinkt het krachtige 'שוב' 'shoev', dat meerduidig is: de mens die zijn broosheid en

³ Psalmen 17, 86, 102, 142

⁴ vgl. nog Hab 3: 1.

⁵ Jeremia 32: 16.

⁶ 3:1 zie voetnoot 4.

vergankelijkheid beseft, komt tot inkeer, en 'keert terug' tot zijn Heer als zijn toevlucht (zie v. 1). Maar hier horen we ook hoe de mens door zijn Schepper zelf naar het stof van de aarde waaruit de Adam of Aardeling ooit werd geboetseerd, zal terugkeren. God zelf roept hem toe: 'Keer terug, Adamskind, naar de adamah, gij aardeling naar de aarde⁷!'. De Joden horen in dit vers het appèl tot bekering, waarvan zij beweren dat die eerder dan de schepping bestond.

OORSPRONG = GOD

'Voor U zijn duizend jaren één dag'. Dit vers wordt in het Tweede Verbond aangehaald en bewerkt, in de context van het grote einde en de dag van het oordeel⁸.

Vanuit die tekst werden de zeven dagen van de schepping in Gen 1 als een geheel van zeven duizend jaren herlezen. Alle spelletjes met die zin maken vele toepassingen mogelijk. Heeft God nog 1000 ons te dulden, of 1 dag???

Ons geduld is rapper op God heeft blijkbaar veel tijd.
Een eeuwige God.

EN WIJ..

'Als gras...!' Het beeld vinden we onder meer bij Jesaja de Jongere, in zijn openingsgedicht⁹. Het gras verdort, de bloem verwelkt wanneer de adem van de Heer erover waait.... In contrast met dit vergankelijke van gras en

⁷ Gen 3: 19; vgl Prediker 3: 20 en 12: 7.

⁸ 2 Petrus 3: 8: "Eén ding echter, geliefden, mag u niet ontgaan: voor de Heer is één dag als duizend jaren en duizend jaren als één dag."

⁹ Jesaja 40: 6: "Alle mensen zijn gras. Het gras verdort, de bloem verwelkt wanneer de adem van de Heer erover waait...".

bloem, staat dan 'het woord van onze God' dat 'in eeuwigheid stand houdt'¹⁰.

Binnen hetzelfde vierde boek van de psalmen vinden we die gedachte herbespeeld in Ps 103. Daar staat eveneens hoe 'de dagen van de mens als gras zijn, als een bloem op het veld'. 'Gaaf de wind erover - verdwenen, en niemand weet waar ze heeft gestaan...'

JHWH STAAT EEUWIG.. AAN ONZE KANT

In contrast leren we hoe 'de liefde van de Heer' duurzaam blijft, 'zij is eeuwig'. In het Tweede Verbond wordt die gedachte tot tweemaal toe uitdrukkelijk overgenomen. Niet alleen Gods Woord is eeuwig. Ook de mens krijgt een eeuwigheidsdimensie¹¹.

Die eeuwige "nieuwe hemel en nieuwe aarde" is in het eerste verbond nog geen item.

REALISME

Realisme is hier troef: vergankelijkheid is er vanuit JHWH's toorn toorn, zijn gramschap. En deze richt zich terecht op ons, omwille van onze zonden, van 'ons heimelijk kwaad'.

Helemaal in de lijn van Genesis en de straf voor de zonde omschrijft de psalmist onze vergankelijkheid. Al bij al, zegt de dichter, leeft een mens niet lang, zeventig misschien, voor de sterksten tachtig, - hooguit honderd zal de wijze Ben

¹⁰ Jesaja 40: 8. En Jezus zegt "Geen jota of stip" vergaan.

¹¹ 1 Petrus 1: 23-25 "als mensen die opnieuw geboren zijn, niet uit vergankelijk zaad, maar door het onvergankelijke woord van de levende en eeuwige God. Want *alle stervelingen zijn als gras en heel hun pracht is als een bloem op het veld. Het gras verdort, de bloem valt af, maar het woord van de Heer blijft in eeuwigheid.*; Jak 1: 10-11.21.

Sirach¹² te kennen geven. 'En het meeste daarvan is nog kwelling en zorg'... De mijmering over het eindige bestaan is bepaald realistisch.

De retorische vraag: 'Wie onzer beseft de macht van uw toorn?' is een aangepaste schroom/ontzag/"vreze des heren¹³" voor God.

Omdat weinigen dit ten volle inzien, bidt de psalmist: 'Leer ons onze dagen naar waarde te schatten en zo te komen tot *wijsheid van hart*'.

GODS TOORN

Over de toorn van God zegt een Kerkvader: 'Deze is niets anders dan onze vervreemding zelf van God met al de wanorde die dit meebrengt' (Gregorius van Nyssa¹⁴).

DUALITEIT, OVERSTEMD DOOR ZEGEN.

In die laatste vijf verzen klinken de mooiste namen en attributen van God. De vertalingen lopen uiteen en verrijken alleen maar de woordenschat: genade, zegen, geluk, vreugde, luister, zo lezen we in het Getijdenboek. Bovendien belicht de dichter op een originele wijze het werk van de mens in samenspel met het werk van God. Het gebed vraagt dat God 'zijn werk' zichtbaar laat verschijnen in luister en heerlijkheid voor zijn knechten en dat Hij 'het werk van onze handen' zou bestendigen. Hier denken sommigen aan de *landbouw*: wat haalt ons werk uit als God

¹² Jezus Sirach 18: 8-12.

¹³ Begin van de wijsheid volgens de psalmen.

¹⁴ Gregorius van Nyssa (ca. 330-ca. 395) Kleinaziatisch kerkvader, broer van Basilius van Cesarea en een van de 'drie grote Cappadociërs'. Bisschop van Nyssa vanaf ca. 371. Schreef polemische en ascetische werken. Heilige, feestdag 9 maart.

het niet zegent met zijn luister, met regen en zonneschijn? Maar anderen denken aan de *tempel*: wij bouwen het huis met onze povere handen en brengen offers aan, maar God schenkt zegen op zegen door erin te wonen en te luisteren naar ons gebed. Eén heerlijkheid doorstraalt in de tijd de hele werkelijkheid, hoe vergankelijk die ook is en blijft. De verdubbeling van het laatste halfvers onderstreept de vraag dat God ons mensenwerk in de tijd met eeuwige glans mag bestendigen en voltooiën.

Slot

Het hele gedicht beschrijft een afdalende beweging van het eeuwige naar het tijdelijke, van de verre oorsprong ('eer de bergen waren geboren') naar de actualiteit: 'het werk van onze handen'. Tegelijk ondergaan we al biddend de wijze overgang van vrees - omwille van de goddelijke toorn - naar vertrouwen en vreugde, - omwille van Gods aanschijn dat ons belicht, Zijn goedheid.

'Wat met schromen werd verbeid, is met schroom gekomen' (Ida Gerhardt).

Naar Br Benoit Standaert, Zevenkerken, Brugge

